

Література

1. Жучкова Г. А. Результативність діяльності підприємства: науково-методичні аспекти її визначення / Г. А. Жучкова // Ефективна економіка. – 2013. – № 11. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2013_11_73.
2. Олексюк О. І. Технологія оцінки результативності діяльності підприємства / О. І. Олексюк // Збірник наукових праць Черкаського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. – 2009. – Том 2, № 22. – С. 169–173.
3. Мельник О. Г. Системи діагностики діяльності машинобудівних підприємств: полікритеріальна концепція та інструментарій: [монографія] / О. Г. Мельник. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2010. – 344 с.
4. Олексюк О. І. Результативність діяльності підприємств як основа формування їх інвестиційної привабливості / О. І. Олексюк // Інвестиції: практика та досвід. – 2009. – № 3. – С. 21–26.
5. Харченко С. В. Управлінські аспекти забезпечення результативності використання потенціалу підприємства / С. В. Харченко // Актуальні проблеми економіки. – 2009. – № 8. – С. 141–149.

Смирнов Є. В., к. е. н., доцент
кафедра економіки та підприємництва
Смирнов Є. Є., магістр міжнародної економіки
Київський національний економічний
університет ім. В. Гетьмана, Україна

Еволюція концепції та сучасна модель ефективності енергоспоживання в Україні

Поступове збільшення частки відновлювальної енергетики в загальному паливно-енергетичному балансі світу призводить до перманентної політики вдосконалення концепції ефективності використання та споживання, а також зберігання енергетичних викопних ресурсів, поліпшення стану навколишнього середовища за рахунок зниження шкідливих викидів в атмосферу та в водойми внаслідок зменшення кількості вироблених відходів. В зв'язку з цим підтримка розвитку таких відновлювальних джерел енергії (ВДЕ) щодалі стає важливим завданням для всього людства.

Еволюція та історія споживання енергії в Україні пройшла

декілька стадій, що в кінцевому рахунку є питанням свідомості кінцевого споживача. Перша стадія – коли отримання тепла та енергії базувалося, перш за все, на збиранні деревини, паливних матеріалів та подальшому опалюванні приміщень і будов (одночасно використовуючи вогонь для приготування їжі та прання) – характеризувалася високим рівнем енергозбереження з-за його постійного дефіциту, але низьким рівнем ефективності (низький ККД за рахунок нестачі технологій вироблення, використання, передачі та збереження енергії). З часом людство отримало багато альтернативних можливостей з отриманням енергії з природних копалин (вугілля, сира нафта та продукти її переробки, атомна енергія). До останнього часу вважалося, що природні ресурси є частково відновлювальними або навіть невичерпними. Тому дешева енергія в 70-х роках ХХ сторіччя призвела до того, що споживачі неефективно використовували теплову та електричну енергію. Тобто питання ефективності набуло розвитку, залишивши збереження енергії на другому плані. Ефективність споживання цього етапу була наднизька, особливо в промисловому секторі, який знаходячись у власності держави, був постійно дотований і задалегідь збитковим. Третя стадія, яка характеризує сучасний стан справ в енергетичній сфері, може бути ідентифікована як інноваційний етап, який передбачає не тільки ощадливе використання енергетичних ресурсів (внаслідок їх обмеженості, а також поступового постійного подорожчання), але й поліпшення ефективності споживання електричної та теплової енергії як результат впровадження новітніх технологій в життя людства. Причому ефективність енергоспоживання відбувається в двох напрямках: на рівні промисловості та галузей економіки та на рівні домогосподарств та приватних споживачів.

Статистика свідчить про те, що в 100 умовних одиницях виробленого валового національного продукту в Україні енергетична складова становить 40%, в Китаї – 14%, а в Німеччині – 4%. Це говорить нам про дві основні речі. По-перше, більш розвинуті країни приділяють питанню енергоефективності одне з пріоритетних місць, надаючи йому ключове та визначальне місце в своїх національних стратегічних програмах розвитку (наприклад в рамках стратегії «Європа 2020» Унії Європейської) [2]. По-друге, наявність і використання цими країнами можливостей з альтернативного продукування енергії з ВДЕ, таких як: вітер, сонце, вода, геотермальні або біомаси (а для особливо інноваційних лідерів на часі вже питання видобування та переробки сланцевого газу).

Завдячити подальшому генезису та глобальному вдосконаленню

ефективності енергоспоживання Україна має появленню альтернативних джерел вироблення енергії. Для нашої країни це одномоментно вирішує три важливі стратегічні питання [1]:

1. Питання енергонезалежності та національної безпеки (зниження залежності від монопольних поставок газу та нафти з Росії, подальша диверсифікація незалежних постачальників на умовах справедливої світової ціни)

2. Зниження шкідливого впливу органічних та неорганічних викидів на навколишнє природне середовище.

3. Підвищення загальнонаціонального рівня конкурентоспроможності як на рівні загальнодержавного споживання енергії (зменшення енергетичної складової в структурі ВВП), так і на рівні кінцевого приватного споживача, що дасть змогу скерувати вивільнені кошти в пріоритетні та більш перспективні напрямки розвитку економіки.

За статистикою, Україна вже зараз активно втілює в життя прийняту за основу Енергетичну стратегію на період до 2030 року [1]. Проміжні досягнення: за півроку в Україні було збудовано та введено в експлуатацію більше сонячних електростанцій ніж за весь 2017 рік, і на сьогодні сумарна потужність всіх СЕС становить 250 МВт (можна порівняти з потужністю електростанції середнього обласного центру України). Не відстає і напрямок видобутку енергії з біомаси. З 2018 року в Україні був прийнятий закон про роздільне збирання сміття. Це перший крок в напрямку газозаміщення, який ми імпортуємо переважно з Росії. Виробляючи енергію зі сміття, Україна може зекономити до 1 млрд м³ газу на рік, а також одночасно вирішити проблему сміттєзвалищ. За розрахунками Держенергоефективності, з 10 млн тон сміття, що потрапляє на полігони, можна виробляти 3,5 млн Гкал теплової енергії і 1,2 млрд кВт/год електроенергії на рік. В результаті потенціал заміщення газу становить до 1 млрд м³ щорічно. Виробництво та постачання електроенергії також виходить на нові горизонти внаслідок запровадження політики тарифоутворення на засадах RAB-регулювання, що дозволить закумуляовати ресурси на відновлення основних фондів енергетичної галузі та енергогенеруючих компаній [3].

Таким чином, можна стверджувати, що сучасна модель енергоспоживання України носить двоїстий характер:

- по-перше, *вимушена енергоефективність*, яка нав'язується нам з боку держави у вигляді інноваційних нормативів, директив та, наприклад, стимулюючих «зелених тарифів»;

- по-друге, *свідома енергоефективність*, як наслідок розвитку

нових технологій, проєктів енергозбереження, що ініціюється, власне, кінцевим споживачем енергії.

Література

1. Енергетична стратегія України на період до 2030 р. / Міністерство енергетики та вугільної промисловості України, введена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 1071-р. Електронний ресурс. – Режим доступу: <http://mpe.kmu.gov.ua/minugol/doccatalog/document?id=222032>.

2. Kopietz-Unger J. Efektywność energetyczna można postrzegać jako największe źródło energii // Przegląd budowlany. – 2011. – Nr 5, 2011. s.16-20. Електронний ресурс. – Режим доступу: http://www.przegladbudowlany.pl/2011/05/2011-05-PB-16-20_kopietz.pdf.

3. Smyrnov I. Ekonomiczne aspekty oraz wektory rozwojowe energoefektywności na Ukrainie // Periodyk Akademii Polonijnek, Częstochowa, Akademia Polonijna w Częstochowie. – „Educator”. – 2018, 28 (2018) nr 3, s. 49-61. DOI: <http://dx.doi.org/10.23856/2806>.